

BILBOTik-ra

BILBON TOPATUTAKO DIMENTSIOEN ARTEKO AUZO-ATEEN INGURUAN EGINDAKO ESPERIMENTU ETNOGRAFIKOARI DAGOKION ETORKIZUNEN PERTZEPTZIOEN TXOSTENA

2021eko martxoaren 26an, 27an eta 28an Arabella, Arangoiti eta Masustegi auzotara egindako bisiten zehar bildutako aspektuen laburpena eskaintzen du txosten honek. Bisitak Bilbo Udaleko Bilbao Aurrera planaren barruan egin ziren auzo horietan irekitako dimentsioen arteko atea esploratzeko, 2050ean etorkizun desiragarriagoren eta jasagarriagoren pluribertsoarekin lotuta daudenak.

Dokumentuak bi atal ditu: 1.- Fikzionatutako eszenatokiak eta 2.- Jasotako iritziak ordenatzea

1.- SEI ESZENATOKI, AKTIBATU BEHARREKO SEI ATE

Txosten honen lehenengo atala fikzionatutako sei eszenatokitara gerturatzen da auzoetan burututako ekintzetan auzokideetatik bildutako ekintzen informazioaz abiatuta. Proposamen-laburpen gisa funtzionatzen duten sei eszenatoki, nolabait etorkizuneko eszenatokiak izango litzaketenak, zeinetara iragan auzoetan topatutako dimentsioen arteko ateen bidez. Pluribertso posibleko sei baino ez dira horiek. Auzoetan jasotako subjektibotasunera leialak izaten saiatu garen arren, jasotako informazioaren analisia egin dugunon interpretazioa da emaitza. Ziur beste begirada batzuk beste interpretazio batzuk egingo litzuketela eta beste eszenatoki batzuk proposatuko litzuketela.

> #1 Eszenatokia ERABILTZEA, KONPONTZEA, BERRERABILTZEA

Bilbo, 2050 Ondoz ondoko krisiek eta ekonomia espekulatiboan ardaizen diren transnazionalen monopolio itogarriek sistema behea jotzea eragin dute. Horrek zeharo aldatu du auzoko bizitza. Erabateko pobretze-egoeraren ondorioz, kontzientzia kolektiboa sortu da honetan oinarrituta "Ezer ez baduzu, ez dago zer galtzerik", "EZ DAUKAT EZER, DENA DA NIREA, DENA DA GUZTIENA".

Arabellan zeuden saltoki urriek itxi dute eta ez dute berriz irekiko. Euren ordez, lonja huts askotan Repar&Cuida deituriko espazioak agertu dira, zeinetan auzokoek behar duguna hartzen dugun eta trukeak egiten ditugun. Arropa, jostailuak, makinak, bizikletak... konpontzeko eta berreskuratzeko elkartzen gara. Tiraderetan pilatzen ziren mugikor zaharrek orain irriak egiteko eta hiri-baratzeak monitarizatzeko balio dute. Baina garrantzitsuena da gailu horiek guztiek adin desberdinetako pertsonak, oso desberdinak izan arren, elkarren artean harremanak izatea eta ikastea eragiten dutela. Elkar ikastean eta laguntzean, badirudi iritzi politikoak, sinesmen erlijiosoak edo kulturaren oinarritutakoak desagitzen direla.

> #2 Eszenatokia HERRI BAT BEZALAKOA DEN AUZOA

Bilbo, 2050 Arangoiti gaineko Eratzun Berdearen begiralekura igotzea maite dut, arratsaldea ematea isiltasunaz gozatzen, hiria begiratzen. Beirazko dorre handi hori abandonatu zen eta egunero jendea materialak berreskuratzen ditu eta desagerrarazten du. Egia esan, ez da faltan botatzen. Horrela, Bilbo Bilboago da.

Auzo Garaietan, askok betikoak izateari jarraitzen diogu, orain dela mende bat heldu ziren alaben alaben alaben alabak. Eta nola ez, denok ezagutzen dugu elkar. Egia da agian jatorri migratzaile eta apal hau dela eta zabalagoak eta abegitsuagoak izan garela biztanleria berria jasotzeko orduan, auzoko nortasuna berri eta eguneratu duena. Hala ere, egia da endogamikoa ere izan daitekeela eta presioa eragin dezakeela nolabaiteko intimitate ezaren ondorioz. Pertsona orok begiratzen du eta pertsona orok hitz egiten du. Batzuk adi egotea eta zaintzea deitzen dute hori, beste batzuk zainketa eta kontrol gisa ikusten dute. Herri txiki infernu handi? Baliteke, baina gehienok aintzat hartzen dugu errotzeak sortzen duen konfiantzazko, segurtasunezko eta partaidetzazko sententzia hori. Kanean beti dago jendearen iskanbila eta aukera izan dugu berriz ateak irekita uzteko. Ez nuke askatasun eta lasaitasun hori ezere ordez trukatu.

> #3 Eszenatokia PRESATIK LASAITASUNERA

Bilbo, 2050, Desazkundearen aldeko partiduak Udal Hauteskundeak irabazi ditu berriz. Gezurra dirudi, orain dela 50 urte kide batzuk "GELDIA, GELDIA, GELDIA DEZAZKUNDEA BEZALA!" goiburuekin hasi ziren eta.

Egia esan, milurtekoaren hasieratik estres-, antsietate- eta ziurgabetasun-mailek

bizitzarako onartezinak diren kuotak lortu dituzte. Presatik lasaitasunera iragatea intuizioaren kontra zihoan hasieran hazkunderan eta desarrollismoan hezitako gizarteetan. Baina galdetzen eta entzuten bazenuen, jendeak aspaldi eskatzen zuena, ez zen kontu materiala bat, ordea, sentsazioekin lotuago zegoen, hala nola, poztasunarekin, alaitasunarekin, gozatzearekin, lasaitasunarekin, gertutasunarekin, gustura egotearekin, barre egitearekin, senideekin egotearekin...

Hauteskunde-promes guztien artean, hau da nire gustukoena: "Pazientzia lantzea ustekabekoei zaintzatik heltzeko, egoak eta konplexuak gainditzeko, sentiberatasuna eta polaritatea murrizteko". Aldaketa eraldatzaileenak, eta zailenak, jarrera- eta portaera-aldaketak izan ohi dira.

> #4 Eszenatokia IRISGARRITASUN IDEIA UNIBERTSALA ETA ZABALDUA

Bilbo, 2050 Masustegi "Europako Auzo Irisgarriena" izendatu dute. Imajinatzen duzu? Nork imajinatuko zuen hori duela 35 urte istripua izan nuenean eta aulki batean ahuldua geratu nintzenean! Hasieran mundu guztiak alde egiteko esaten zidan. Eta aldapetan, eskaileretan eta maldetan pentsatzen baduzu... Orografia latz hau ez da onena bat-batean tetraplegiko geratzeko. Baina inoiz ez nuen alde egitean pentsatu, sustraitzea zela eta, hemen nire sare sozial osoa, nire lagunak... izateagatik. Bete sentitu dut nire inguruak zaintzen eta artatzen ninduela... Horrek egiten dizu bizitza irisgarria. Gainera, hobekuntzak heltzen joan ziren. 288. mikrobusa Ramonarenean jartzea lortu zenean itzela izan zen! Begira, gaur egun exoeskeleto honen eta dronen zerbitzuaren artean, autonomia handi-handia daukat.

Baina, sarrera fisikoko konponbideez, garraioaz eta mugikortasunaz haraindi, irisgarritasun unibertsalaren alde egiten, zailtasun gehien dituztenak erdialdean jartzen eta aniztasunaren alde egiten urteak daramagulako eman digute saria: mendekotasunaren eta zaintzen arretatik, kanpotik datozeinei harrera egitetik, bazterkeria-egoeran dauden pertsonak bertakotzetik edo eten digitala gainditzetik. BEHARRA BERTUTE BIHURTZEAK SARIA DAKAR BETI!

> #5 Eszenatokia AUTOERREALIZAZIORAKO UNEA

Bilbo, 2050 Gaur nire "autoerrealizaziorako seihilekoari ekingo diot". Hasieran "derrigorrezko etenaldia" deitu nuen, baina egia esan etenaldiaren ideia aspaldi zaharkitu zen, lanak ez baitu hainbesteko zentraltasuna bizitzan eta eskubideak izatean. *Industria eta Zerbitzuen 7.0. Programa* abian jarri zenetik, makinek lanaren zati handia egitearen kontu hori errealitate nabarmena da bizitzaren esparru produktibo eta erreproduktibo guztietan... Ikusiko dugu horrelako ardura makinaren eta bere jabeen esku utzi izanaz damutzen garen ala ez!

Harira, makinaren kontuak, Oinarrizko Errenta Unibertsalarekin batera, pertsonok gure denborarekiko erabakiak hartzeko ahalmen handiagoa izatea eragin du. Aldizka

antolatzen gara gidalero bikoitza jarraituz: Lanerako denbora ordaindua (bi eginkizun motara zuzendua: 1. zure ekintza profesional espezializatura lotuak; eta 2. mantentze-, bitartekotza-... lanetara lotuak) + Autorrealizaziorako denbora, norberaren garapenera, norberaren burua zaintzera eta gainerakoak zaintzera, komunitatearen bizitzan parte hartzera zuzendua. Nik, seihileko honetan, modu inprobisatuan zuhaitzak landatzen jarraitu nahi dut auzoko txoko ezkutuetatik; eta BioBit bitarra ez de kode askeko hizkuntza berriarekin programatzen ikastea ere, , kontatu didatenez nahiko intuitiboa dena eta organikoa denarekin bata-besteari eragiteko balio duena, EZ DUDALA MAKINAK GU MENDERATZEA NAHI!

> #6 Eszenatokia IRAULTZA MASAN DAGO

Bilbo, 2050 Gaur auzoko jaiak hasten dira. 2022an, pandemia ondoren, berreskuratu zirenetik, gero eta indar handiagoa dute, auzokideak gero eta gehiago inplikatzeko baitira. Aurten, ekitaldi nagusia pastoral bat da, auzoko azken 30 urteen historia kontatzen duena eta zeinean benetako pertsonaiak eta hologramak zein eszenatoki barneratzaileak nahasten diren. Hori guztia pertsona guztien artean egin dugu utzik zeuden udal-lonjetan ireki zen maker space-an. Software askea zuten lau ordenagailu berreskuratzen hasi ginen auzoko familientzat eta begira!

Inflexio-puntua zera izan zen: geure gurasoak baino txartoago biziko ginen lehenengo belaunaldia izango ginelaren kontu hori gehiegikeria ez zela konturatzea. Eta batean auzoko okindegiak itxi zuen, aurretik kostatuta ahala kostatuta krisien aurrean eutsi zuena. Azken saiakera ogi-tailerrak izan ziren, konfinamenduan bogan zegoela zirudien eta. Baina alferrik, jendeak ideia atsegin zuen, baina "normaltasunera" itzultzean, lanetik ateratzean arineketan erosten zuten ogi aurrekosira itzuli ziren ere. Egun gutxitara, norbaitek honako pintada hau egin zuen pertsonian: AUZOKO OKINDEGIA, NON ORE AMA AUZOKO HARREMANAK DIREN. Ez dakit zer ulertu genuen edo ulertu nahi izan genuen, baina zerbaitek "klik" egin zigun... Eta pastorala klik horren ondoren gauzatutakoaz doa.

2- ETORKIZUNAK IKUSKATZEKO IRITZIAK AURKEZTEA ETA ORDENATZEA

Txostenaren bigarren atalak auzoetan jasotako iritziak aurkezten ditu eta horiek ordenatzen saiatzen da. Horretarako guztirako, elkarrizketetan baino ez agertu diren gaiak lantzen ditu, sakondu gabe eta horien ikuspegi bat ematen du.

Ez dira iritzi partikularrak edo auzoen arabera azpibanatutakoak jasotzen, ordea, ikuspegi orokorra eta nahastua eskaintzen da. Zera ulertzen da: jasotakoa, auzo zehatz batentzat balio ezean, hiri osoaren etorkizuna proiektatzeko balio behar duela.

Elkarri lotuta dauden zati autonomoen laburbilduma, orokorra denetik zehatza denera doazenak.

> ETORKIZUNAK-ALDAKETAK IMAJINATZEKO ZAILTASUNIK?

Sentsazio orokorra zera da: jende gehienak ez duela etorkizunean pentsatzen eta horixe egitera gonbidatzen duzunean, aukerak modu espekulatiboan edo hazlean proiektatzeko tresna-, irudimen-, ohitura- edo ezagutza-gabezia duela. Honelako erantzunak sortu dira: “Ni ez naiz egongo jada” (etorkizuna gazteriaren esku uztea) edo “Etorkizuna okerrera doa eta ez dago zer eginik”. Jarrera pasiboaren eta erantzukizunak lagatzearen aurrean ardurak erakusten dituzten erantzunak daude ere “Agian atzera bueltarik izango ez duten gauza ugari abian jartzen gaude”. Edo aldaketa oso mikroko horizontea dugu, kontu txiki-handietatik eta itxaropen gutxiarekin “Hurrengo urtean neskek aukera izango dute praktikak eramaten hasteko; eta horrek arrakastatzat ikusten da”. Aldaketa prozesutan gehien parte hartzen duen jendeak etorkizuneko ikuspegia dauka, baina orokorrean euren inguru gertuenera eta pertsonalenera lotuta dago (“Ez dut niregatik egiten, ordea, nire seme-alabei, nire bilobei zerbait uzteko”).

Gainera, etorkizun desiragarriagotan pentsatzeko eskatzean, batez ere orainaldiarekin antzekotasun handia duen etorkizuna proiektatzen da edo iraganeko aspektuak berreskuratzen dituenak.

Eta aztertzaile gisa dugun nahia, benetako beharrera eta gizakien nahietara lotuta egotea baino, etorkizuneko irudi hausleagoak eta espekulatzailagoak lortzeko begirada desarrollistak eta garapenekoak eraginda egongo balitz? Eta arazoa auzokideen “irudimen falta” izango ez balitz, ordea, aldaketarako dugun orientazio obsesiboa?

> EZ DA ETORKIZUNA IKUSKATZEN, ONGIZATEA NAHI DA

Ondo bizi nahi da eta hori, kontu materiala izan beharrean, poztasuna, alaitasuna, gozatzea, eroso sentitzea, maite ditugun pertsonekin egotea eta tankerako sententziotara lotzen da. Etengabe mintzatzen da etorkizun atseginago, berdinzaleago, lagunkoiago, enpatikoago batez, konfiantzazko, lasaitasunezko, patxadazko, errespetuzko, gertutasunezko, bakezaletasunezko giroan, barre egiteaz, gertukoekin egoteaz... Emozionala denak garrantzia hartzen du materiala denaren aurrean “Gainerakoak maitatzea eta maitatuak izatea”).

Etorkizunera begira, ez dira makina konplexuak edo gailu teknologikoak proposatzen, ordea, banako eta taldeko ongizatera lotutako objektuak-kontzeptuak proposatzen dira, adibidez: POZAREN HAIZAGAILUA, ULERMENAREN GILTZA, AMODIOAREN ELIKAGAIA, LASAITASUNAREN FABRIKA, GURE INGURU LASAIA edo EQUILIBRAEA (*emozioak zaintzeko*).

> ALDAKETA GUTXI, IRAGANEKO ASPEKTU BAIKORRAK BERRESKURATZEA

Orainaldira eta iraganera lotuta egotea modu baikorrean, errealistan eta desiragarrian ikusten da; zentzua duen etorkizunaren hasitzat hartzen da. Parte-hartzaileek NOSTALGIA SORTZAILETIK proiektatzen dute euren burua. Iraganetik zer genuen gustuko? Kotxe gutxiago, segurtasun sententzio handiagoa, kalean modu askean jolasteko-egoteko aukera, konfiantza eta elkarrekiko laguntza handiagoa, talde-antolakuntza eta esku-hartze handiagoa gauzak (beharretik) aurrera eramateko. Lehengo bateratasunaren, jatorrizko elkarlaneko espirituaren grina “idealizatua” al dago (“Gaur egun kooperatiba aholkularitza batek darama”, “Jendea ez da hainbeste biltzen”, “Auzoko jaiak berreskuratu dira”).

> ALDAKETAK, BATEZ ERE JARRERAZ BEZAINBATEAN

Orokorrean, aldaketa ezinezkoa dela nabari da, zer behar izango litzatekeen jakin arren, ezinezkoa dela hori egitera bultzatzen duen eraldatzeko benetako jarrera-beharra ez dagoelako (“Pandemiarekin ez dugu ezer ikasi, guztiok gaude pandemia igarotzeko zain aurrekora itzultzeko”).

Baina aldaketa desiragarriak aipatzen direnean, kasu gehienetan jokabideak aldatzeko desira dira: egoak eta konplexuak gainditzea, sentiberatasuna eta polarizazioa bilatzea, geure burua alde batera uzteari uztea, errespetutik jardutea, pertsona arduratsuagoak eta arretatsuagoak izatea, jendea ondo tratatzea.

Hain estresagarria ez den bizi-erritmoa eskatzen da, hain nekatuta ez bizitzea, denbora gehiago izatea eta norberak hautatzeko-burutzeko gaitasun gehiago izatea. Hona funtsezko ideia bat: PRESATIK LASAITASUNERA IGAROTZEA, AUKERA IZATEA

ETXETIK ATERATZEKO PLAN GUTXIAGOREKIN ETA GERTA LITEKENERA ERNEAGO, PAZIENTZIA, LASAITASUN GEHIAGO IZATEA USTEKABEKOEI ZAINZATIK HELTZEKO.

> EZKORTASUNA NEUTRALIZATZEA, ERRAZTEA ETA TRANTSIZIO GISA IKUSTEA

Jendea hainbeste ziurgabetasunaz nekatuta dago (ondoaz ondoko krisialdien ondorio dena eta pandemiak areagotu duena). Jende ezkor ugari dago ere, ikasitako nolabaiteko babesgabetasunetik, hasieratik edonolako aldaketaren aurka egiten duena (adibidez, kalean aparkalekuak kentzea).

Orokorrean, pertsonak prest daude aldaketekin bat egiteko, baina erraza izatea nahi dute, burutzeko erraza izatea edo poliki-poliki egin ahal izatea (“ALDAKETA EZ NABARITZEA, BAINA ALDATZEA”, “Bestela, beste aukerarik ez dagoenean baino ez dugu egingo”). Birziklatzearen eta plastikozko poltsen ereduak errepikatzen dira.

Trantsiziotatik, aldaketatxo erakusgarriren bidez, aldaketak bilatu daitezkeela ikusten da; eraginkorrak direla, aldatu daitezkeela, hoberako dela ikus dezala jendeak. Nolabaiteko “auzo gattopardismoa”, EZER EZ ALDATZEA DENA ALDATZEKO.

> EZER EZ BADUZU, EZ DAGO ZER GALTZERIK

Landu den etorkizuneko eszenatoki batek planetaren suntsipenaren azelerazioarekin eta multinazionalak eta merkatuak bizitzan duten presioarekin harremana du, baita eta horrek filosofia komunagoa eta partekatuagoa berreskuratzen duen herritarren kontzientzia birsortzeko aukera egoterekin ere. Horrek aldaketa eragin dezake (“Ezer ez dudanez, dena da nirea, dena da guztiena”). Aldaketa bat, zeinean erabilera jabetzaren gain lehenesten den eta berrerabilia denaren garrantzia askoz gehiago nabarmentzen den.

> SARBIDEAREN EKONOMIA ETA KOMUNITATE-EKONOMIAK

Elkarrizketen une askotan ate irekien, giltzarik gabekoen, desira agertu da, “Dena guztiona delako, gauzak eskura daude behar dituenentzat eta guztion artean zaintzen ditugu”. Horrek ere bizi arinagoak, nomadagoak, ekar ditzake.

Trukearen ekonomiei buruz, mesedeak trukatzeari buruz edo komunitate-mailako ekonomiei buruz mintzatzen da ere, esplizitutako elkarrekiko interes-beharretik. Eginkizun mota desberdinez hitz egiten da, funtzionalagoak direnetik (erosketak egitea, konponketak, zaintzak...) harremanekin lotutagoak daudenera arte (lagunartea, aisia...).

Akordio horretarako ohitura galdu dugunez, baliteke arau eta muga argi batzuk behar izatea jendea frogatzera animatzen dutenak gehiegizko arrisku eta konpromiso gabe (denbora-bankua, gauzen liburutegia, trukerako plataformak, denda askeak...). Baina protokoloez eta arauz haraindi, uste da zentzu horretan aurrera egin daitekeela laguntza-egoera informaletatik abiatuta, une zehatzetan sortzen direnak eta gehitzen doazenak eta aldaketa sortzen dutenak, hasieran nabarigaitza dena baina sakona azkenean. Aldaketa bilatzeko bi modu bateraezinak ala osagarriak?

> BIRZIKLATZEA ETA BERRERABILTZEA KONTU NATURAL GISA

Ontzi kopurua murriztu da. Produktu ugari soltean erosten dira eta asko 0 km-koak edo autoekoiztuak dira. Konponketaren eta berreskuratzearen kultura berpiztu da (Nire amonak dena konpontzen zuen. Nik, diru gutxi daukadanez, nire izekoen jantziak oinordetzen ditut eta konpontzen dizkidate"). Lehengo etxegabeek ikastaroak eskaintzen dituzte auzo-etxeetan, berrerabiltzaila eta berraprobetxatzaile adituak baitira (eurek behar hutsagatik egiten zutena balio handiko lan-profila bihurtu da 0 Hondakineko helburua bete nahi duen mundu batean).

> TEKNOLOGIA BURUJABETASUNA

Teknologiari buruz asko aritu ez arren, inplizitua egon den zerbait izan da. Pertsona orok daki teknologiak gero eta espazio garrantzitsuagoa daukala gure bizitzetan, eta horrek nolabaiteko egonezina sortzen du gerta daitezkeen teknologia burujabetasuneko edo mendekotasuneko harremanen inguruan.

Teknologiak prozesuak automatizatzeko desira dago, baita "robotek" nahi ez ditugun lanetatik eta ohikoenetatik gu askatzeko, gu laguntzeko eta bizitza errazteko, ekoizpenaren ardura hartzeko desira ere. Dronak, humanoideak, exoeskeletoak, laguntzaile birtualak ohikoa denetik gertu ikusten dira.

Baina teknologiak hotzak edo pragmatiko-finalista den zerbait bezala ikusten dira eta ohartzen ari gara teknologietan eta makinetan ardura gehiegi lagatzen direla, eta; beraz, horiek fabrikatzen dituztenetan eta horien jabeetan ere.

Horregatik guztiagatik, naturala, sintetikoa (fisikoa eta digitala) eta espirituala denaren arteko harreman hibridoagotan eta organikoagotan pentsatzen da. Teknologiarekiko ezagutza handiagoa eta heldutasun emozional handiagoa izatea nahi da, zeinari esker onena lortu teknologiak gu kontrolatu gabe.

> DENBORA GEHIAGO IZATEA ETA NORBERAK HAUTATZEKO-BURUTZEKO GAITASUN GEHIAGO

Gaur egun pertsonak egiten dituzten eginkizunen zati handi bat egingo dute makinek. Gainera, Oinarrizko Errenta dago eta baliabideak zein aberastasuna gehiago banatzen dira. Gutxiago lan egiten da eta jendeak hautatzeko gaitasun handiagoa dauka.

Beraz, 'langabezia'-ren ideia aldatu da, orain ez da laidoztatzen eta ez da kezkarria. Txandakako lanaldiak daude mundu guztiak lan egin dezan. Jarraibide bikoitza dago: ordaindutako lan-denbora (bi eginkizun motara zuzendua: 1. zure jardunbide profesional espezializatuari lotuak; eta 2. eginkizun teknikitara, mantentze-lanetara, komunitatera, azpiegituretara zuzenduak) + sormeneko langabeziarako denbora, norberaren burua garatzera, zaintzera eta gainerakoak zaintzera, gauzak lasaitasunaz eta maitasunez burutzera zuzendua.

> IRISGARRITASUNARI BURUZKO IDEIA UNIBERTSALA ETA ZABALDUA

Bisitatutako auzoak Auzo Garaiak dira, baldintza orografiko konplexuak dituztenak, bai bertara iristeko bai auzoko bizitza garatzeko. Azken urteotan irisgarritasun baldintzak nabarmen hobetu diren arren, euren ezaugarri nagusietako bat da hori. Horregatik guztiagatik, irisgarritasunaren eta hiriarekin lotuta egotearen ideia errepikatzen da eta kontuan hartu behar da.

Auzo bakoitzaren (batez ere Masustegiren) egoerara moldatutako garraio- eta mugikortasun-konponbideez gain, lantzen dena zera da: irisgarritasunaren inguruko ideia zabalagoa.

Zera proposatzen da: zailtasun gehien dituztenak erdialdean jartzea eta aniztasunaren ideia batetik, zein mendekotasuna zaintzera eta zaintzetara, kanpotik datozenen harrerara, baztertze-egoeran dauden pertsonak bertaratzera edo eten digitala gainditzera lotuta dagoen ("Desgaitasuna duen pertsona bakoitza mundu bat da eta gauza desberdinak behar ditu", "Adinekoak laguntzen ditut mailak bidaltzen edo Interneten sartzten").

Auzo hauek IRISGARRITASUN UNIBERTSALAN PENTSATZEKO LABORATEGI ETA BEHATEGI gisa ikusten dira (auzo hauetan irisgarritasuna konpontzen bada, gainerako auzoentzat eta hiri osoarentzat onuragarria eta inspiratzailea izango da eta bertara estrapolatu ahalko da). Hona funtsezko ideia bat: AUZO GARAIK HIRIKO IRISGARRIENAK IZATEA LORTZEA (ARAZOA DOHAIN BIHURTU)

> INGURUAREKIKO KONTZIENTZIA (ETA NATURA/HIRIA BER-OREKA)

Kanpoaldeko auzoetatik aintzat hartzen da mendiarekiko gertutasuna, eta bultzatu beharreko zerbait da, batez ere konfinamendutik aurrera ("Mendiari bizkarra eman ez bizi gara, ez dugu berezkotzat hartzen", "Batuetan begiratokira igo eta bertan ematen dut arratsaldea, isilpean", "Lehen gimnasia gehiago nindoan eta orain mendira").

Berdea ez ahazteaz, ingurumena zaintzeaz, etengabe ez eraikitzeaz asko hitz egiten da. Natura puruagoa, hain "oholtzatua" ez dagoena, garbiagoa nahi da. Eta natura

auzoetan modu kontrolatuan-bideratzean gehiago sartzen ikusten da, aisialdi guneekin, baratzekin, lorategiekin (gaur egun errepideak dauden lekuetan), eraikin jasangarriagorekin eta naturara moldatuta daudenekin.

> KANPOALDEAN BIZITZEARI BALIOA EMATEA

Hirigunea espezializatu da eta erabilera intentsiboagoa du zerbitzuei dagokienez; hortaz, komunitate-bizitza kanpoaldeko auzotara mugitu da (euren auzo-espirtua berreskuratu dutenak eta lotegiak baino gehiago direnak).

Baina 2021ean, kanpoaldekoa arreta gutxien jasotzen duena da, bertan arazoak kanporatzen eta pilatzen dira, hain zainduak ez dauden guneak direlako, ordena, zaintza gutxiago dagoelako eta abandonatuago daudelako. Beti jarduten baita erdigunetik kanpoaldera eta ez alderantziz; edo ez baita modu banatuan-antolatuan jarduten, oreka handiagoak errazten dituena. Zentzu horretan, Udalarekiko pertzepzio anbibalenteak daude: alde batetik abandonukoa, arreta gutxikoa, errazten ez dutela eta espedienteak betetzen dutela (“Auzotara berandu heltzen da, limosnekin eta gu entzun gabe”); eta bestetik, badago azken urteotan auzoak hobetu diren eta erakundeen arreta handitu den sententzia (“Birgaitze-lanak egin zirenean kasu egin nindutela eta artatua sentitu nintzen eta nire iritzia zein beharrak kontuan hartu ziren”).

> HERRI BAT BEZALAKOA DEN AUZOA

Gozatzea, bizi-kalitatea, erosoia, lagungarria, gertua, lasaia, askeagoa (“Nahi bezala zoaz kalera”). Konfiantzazko ingurunea, mesedeak eskatu ahal izateko (“Edozein etxera zerbait eskatzeko aukera berriz izatea”). Baina hiriarekin ondo lotuta dagoen herria.

> NORTASUNA, HARROTASUNA, BERTAKOA IZATEA SENTITZEA

Nortasun propioa duten auzoak, zeinek euren jatorriak, bereizten dituena, zaintzen dituzten. Aurretik aintzat hartu ez zen zerbait aintzat hartzea (“Txikia nintzenean bazeuden hemen bizi zirela esateaz lotsatzen ziren pertsonak”). Auzoan bizitzeaz pribilegiatu sentitzea (“Egunero bizi zara jendeak asteburua bizi duen moduan”).

Zenbait gazte auzora bizitzera itzultzen ari dira (adibidez, euren aitona-amonen etxera) eta hori auzoko bizitza freskatzen doa, dinamika batzuk berreskuratzen eta berritzen ditu.

Nortasuna bere gain ez ixtea eta nortasun ultrazatituak dituzten auzo autoerreferentzialegiak sortzen ez direla zaintzea; hiriaren kanpoaldean kanpoaldee eta euren berezitasunei arreta jartzeari utzi gabe (“Udalak dena egiten du Arabellaren alde eta ezer ez du Sarrikuaren alde egiten”).

> AUZO IREKIAK

Agian euren jatorri migratzaile eta apalagatik, Auzo Garaiak irekiagoak eta harkorrangoak izan daitezke migrazio berri baten aurrean, auzoko nortasuna berritu eta eguneratu dezaketena. Auzoa kanpotarrekin partekatzeaz mintzatzen da, bai auzokide berrien kasuan bai auzoaz gozatzerako noizean behin datozenen kasuan, “Betiere ondo zaintzen badute”.

> KONFIANTZAK SEGURTASUNA SORTZEN DU

Segurtasun ezako sententzia handitu da azken urteotan. Beldur edo kezka giro iraunkorra zabaldu da: alarmak jartzea, gainerakoei buruzko susmoa izatea, modu askean ez mugitzea, hurrak kalera jolastera bakarrik joaten ez uztea (“Kulunkak zure semeak bakarrik igotzen uzten ez dituzun lekuan jarri dituzte eta haiekin bazoaz ez zaude eroso”, “Gauetz irteteko eta zenbait lekutatik ibiltzeko beldurra dago”, “Lehen atea irekita utz genezakeen, orain beti begiratzen dut behatxulotik”).

Beldur egoera hauek arindu eta gainditu lirateke konfiantzazko egoera konstruktiboak sortuz, pertsonen alde onena nabarmentzen dutenak. Mota horretako egoera batzuk errazak dira “Seme-alabek batzen dute. Harreman estuagoak sortzen dira. Ez lotura handiak ezinbestean, baina konfiantza nahikoarekin”, baina beste batzuk bitarteko eragileak, bitartekariak edo balidatzaileak (erreferentziatzko pertsonak edo entitateak, bermeak eskaintzen dituztenak) beharko lituzkete, zeinei esker pixkanaka-pixkanaka hasierako mesfidantza gainditu eta ohitura zein harreman berriak sortu (“Arazo da ez duzula hori ezagutzen ez duzun norbaiten esku utziko”). Baina banako zein taldeko ohituren aldaketa sakona beharrezkoa da.

Hauxe da proposatzen den funtsezko ideia: **DESPAREKOTASUN GUTXIAGO DITUEN GIZARTEA GIZARTE SEGURUAGOA DA, KALE BIZIAGOA KALE SEGURUAGOA DA.**

> SUSTRAITZEAK PARTAIDE IZATEA ETA ZAINZA SORTZEN DITU

“Istripua izan nuenean, eta irisgarritasun-oztopo asko dituen auzoa izan arren, ez nuen alde egitean pentsatu, sustraitua egoteagatik, nire sare sozial osoa, nire lagunak... hemen izateagatik. Beti nabaritu dut nire inguruak zaintzen eta artatzen ninduela”.

Baina asko aldatu da hori, orain jendea pasekoa delako, ez da komunitate baten partaide sentitzen eta; hortaz, ez du esku hartzen. Inklusioa, sustraitzea, mintzatzea, elkar ezagutzea eta laguntzea errazten duten egoerak behar dira (“Kanpotik datorren jendea bertakotzen laguntzea garrantzitsua da”, “Dena guztiona dela uste dugu eta horregatik gehiago zaintzen da”).

> AUZO-ELKARTEAK SUSTATZE- ETA BITARTEKOTZA-NODO GISA

Auzo-elkarteak sarri aipatzen dira, erakundeak baino gehiago ere (“Behar dena zera da elkarte sendo bat, zein...”). Badakigu aurrerapenak egoteko ahalegin elkartua behar dela “Gauzak egunero presioa egiten lortzen dira, ez umil zaitzaten uzten” eta ahalegin horrek komunitatea sortzen duela “Aglutinatzailleetako bat partekatutako borrokak izan ziren, adibidez auzoa ‘legalizatzeko’ hori”).

Elkarte berrituak eskatzen dira, kudeaketa arinerako gaitasuna dutenak, baita auzoan zerbitzuak ere (lonja hutsak, komunitate-espazioak, elementu materialak...), ekintzak antolatzeke, erakundeekin mintzatzeko eta bitartekotzarako harremanak bermatzen dituen eta arazoetan-gatazketan esku hartzen duen eragile gisa.

Baina erantzukizun handia jartzen da elkarteetan, egiatan ia existitzen ez direnak edo indar handia galdu dutenak eta horiek zer izatea nahi denaren ameskeria direnak. Zerbait egotea nahi da, baina ez dago horretarako benetako inplikazioa (“Pertsona orok denbora gutxi du”, “Parte hartzen da, baina ez egiteko inplikaziotik”). Zeintzuk dira aldatu diren faktoreak lehen parte-hartze handiagoa egon zedin edo parte hartzeko beharraren edo erantzukizunaren kontzientzia handiagoa egoteko?

Beharragatik bada ere, gazteek horri berriro ekiteko nolabaiteko esperantza dago (“Belaunaldi berriek, seme-alabekin, auzoa freskatzen dute”, “Gazteagoek elkarteak berpiztu dute. Parte hartzeko modua ez da asko aldatu, baina irekiagoa eta gardenagoa da”, “Nerabeak kontzienteagoak dira”, “Nire alabek benetan latza izango dute”).

> PARTE HARTZEKO BESTE MODU BATZUK, KONPROMISO JARRAITU GUTXIAGO ESKATZEN DITUZTENAK

Zenbait baldintza direla eta jendea parte hartzeko beste modu batzuetara ohitu da, arinagoak, aldizkakoak, emergenteak direnak, behar eta erronka zehatzetara lotuta daudenak, epe ertainera-luzera konpromiso iraunkorra-jarraitua ez dutenak.

Pertsona militanteenak eta gehien esku hartzen dutenek, frustrazioa izan beharrean, (“Askok lehen esaten dutena ezetz da”, “Esku hartzen duen jende gehiago egotea gustatuko litzaidake hainbeste estres-erantzukizunarekin parte hartzeko aukera izateko”), hori ulertu behar dute eta, hasteko, euren parte-hartzeaz gozatu behar dute (“Gauzak egitea egin nahi dituzulako, banakakoan nolabaiteko talde-erantzukizunetik abiatuta ere”), bertatik parte-hartze zatikatu eta banatu horri probetxua ateratzeko (“Kolaborazioa eskatzea kostatzen da, baina eskatzen baduzu, une horretan aktibatuko den jendea dago”), esku hartzeko modu argiagoak eta zehatzagoak proposatzen pertsona bakoitzaren gaitasunetara eta baliabidetara moldatzen direnak (adibidez, badago jendea eginkizun batzuk egiteko prest, hala nola, kudeaketa edo baimenak, baina ez ekintzan bertan egoteko) edo ‘Geldialdi ausartak’ (sutu eta egiten dugu).

Eta ekintza txiki horiek ospatzen jakitea eta euren garrantzia azpimarratzea, zeinek esku hartzetik eta banakako desiratik guztien ongia laguntzen duten taldeka antolatzeko edo esku hartzeko beharrik gabe (“Zenbait leku ikusten ditut non ondo legokeen zerbait landatzea, landatzen dut eta noizean behin zaintzera noa. Hilabete hauetan 10 landare daramatzat jada, horien artean aza batzuk bertatik bizi diren untxientzat”). Eta jende gehiago animatuko balitz ekintza mota hauek burutzerara? Jende horrek, euren ekintzekin, txinparta berria piztu eta zabaldu al dezake?

Eta parte hartzeko modu tradizionalak zaharkitu al badira eta sostengaezinak badira 2050eko bizimoduentzat? Eta parte hartzeko beste modu batzuk proposatzen baditugu, arinagoak, aldizkakoak, emergenteak, behar eta erronka zehatzetara lotutakoak, epe ertainera-luzera esku-hartze iraunkorra-jarraitua izan beharreen malguagoa dutenak? Eta burutu arren ikusezinak diren elkarri laguntzeko eta banaka parte hartzeko jardunbide txiki horien garrantzia nabarmentzen badugu? Eta erosketak auzoko dendatxoan egitea konpromiso eta parte hartzeko modu erradikala izango balitz? Nahikoa izan al daiteke hori edo parte-hartzea ulertzeko nahikoa ez den autokonplazientziako modua al da?

> KOMUNITARIOA DENAREN ETA PRIBATUTASUN BEHARRAREN ARTEKO OREKA

Gertutasuna, loturak, konfiantza egotea aintzat hartzen da. Askok hitz egiten dute indartu beharreko komunitate-sentimenduari buruz. Nolabaiteko pribatutasun falta ere modu baikorrean ikusten da, zaintzen duen komunitatearekin lotuta baitago (“Zerbait gertatzen bada, jendea azkar konturatzen da”, “Kuxkuxerotxoak gara, adizain egotearen ideiatik”, “Auzokideen artean telefonoz aritzen gara arazoak konpontzeko”).

Horrek presioa sortzen du ere ‘zurera joan ahal izatea’ eskatzen duten pertsona batzuegan. Agerikoa da ere jende ugari dagoela banakako gakoetan funtzionatzen duen eta komunitate-lotura hori desiragarria den zerbait gisa bilatzen edo nahi ez duena. Honako galdera sortu da: eta komunitatearen patroira moldatzen ez bazara?

> AUTONOMIA ETA ELKARREKIKO MENDEKOTASUNA (ZERBITZUEZ BEZAINBATEAN)

Auzoko bizitza lo-auzoa ez izatean datza neurri handian eta horrek zerbitzu minimoak-nahikoak behar ditu zeinei esker auzoan bizitza egin autonomia handiagoarekin. Zerbitzuak, adibidez: kontsultategia, farmazia, oinarrizko saltoki txikiak, auzo-etxea, ikastetxea... (“Ikastetxea, taberna, denda beti izan dira sozializatzeko guneak”, “Auzoko merkataritza amaitu zen autobusa jarri zenean, orduan jendea beharrak auzotik kanpo asetzen hasi zelako”).

Auzoak badaki itxiera horiek auzoko bizitza orokorrean kaltetzen dutela, itzaltzen dutela, baina prest al gaude oinarrizko zerbitzu publiko horiek mantendu edo instalatu

daitezen elkarrekin eskatzeko? Auzoan kontsumitzeko konpromisoa hartuko dugu negozio horiek bideragarriak izan daitezen? Prest gaude auzoko bizitza mantentzen duten ekintza batzuen antolaketan parte hartzeko? Auzoko bizitza horren desira eguneroko jardunbide errealean oinarritzen al da?

> GIZARTE-ZENTRO(AK)

Arazoak guztion artean lantzeko gakotzat hartzen da gizarte-zentroa. Auzoetan, espazio hauek talde-aglutinatzailearen izaera hori izan dute, autokudeatutako tokia izateaz gain, autoeraikia izatearen izaera. Espazio horiek mota askotako baliabidez ornituta ere irudikatzen dira, zeinei esker jendeak aukera izan ekintzak modu errazean antolatzeko.

Gizarte-zentro hauek nolakoak izan daitezke gaur egun? Zer-nolako baliabideak izan behar dituzte eta zein lehentasunezko beharren arabera? Kudeaketa publikoa izan behar dute, herritarrek kudeatu behar dituzte edo modu mistoan? Orain nolabaiteko linbo batean dauden espazio eta baliabide publiko zein komunitarioak berrerabili eta abian jar al daitezke (horiek erabiltzeak sor lituzkeen arazoei ez zaie aurre egin nahi eta abandonatuak izatea nahiago da)? Nork ditu gizarte-zentroaren giltzak?

> HARREMANAK IZATEKO GUNEA ETA EKIPAMENDU BALIOANIZTUNAK

Espazioak (neurri handian kotxeei berreskuratuak) zeinetan aukera izan trankil egoteko, giro lasaiagoan, beste pertsona batzuekin, beste bizi-forma izaki bizidun batzuekin. Ekipamendu modularrak, errazak, mugikorak, erabilera aldakorrenzat eta moldagarriak, jolastu ahal izateko, sortzeko (teknologiarekin ere) eta komertzialak ez diren aisialdi moduez gozatzeko. Nolabaiteko 'deserosotasun' mailarako aurretiko jarrera gauzak egotearen, kalea biziago izatearen truke. 2050ean oraindik egongo al dira 'DEBEKATUTA PILOTAREKIN JOLASTEA' eta tankerako kartelak?

> HARREMANAK BULTZATZEN DITUZTEN EKINTZAK

Harremanak berriro gizatiartzea eta kalera ateratzea. Programatutako eta programatu gabeko ekintzak (berezkotasun handiagorekin eta aurrezarritako arau eta muga gutxiagorekin, egiten uzten eta egin ahala zuzentzen),

Harremanak sustatzen dituzten ekintzak (pertsonek artekoak, kulturartekoak, belaunaldiartekoak, espezieartekoak) gerturatzea, ezagutzeaz gozatzea, dibertsitatearen aurreko oztopoak haustea, esperientziak eta zaletasunak trukatzeko, konfiantza hartzea errazten dituztenak. Kultura-ekintza parte-hartzaileak interes komunak, jaiak, topaguneak eta biltzeko guneak garatzeko. Hori guztia sustatzeko, bitartekotzan eta dinamizazioan aritzen diren pertsonak egon daitezke.

>AUZO-BARATZEAK

Harremanak izateko eremu gisa, hiri-baratzeak etengabe agertzen dira jendearen iruditerian. Ez datza espazio handietan ezta banakako baratzeetan ere (menditik hain gertu dauden auzo hauen inguruan orain daudenak bezala), ordea, talde-espaziotan, gertuetan, kolaboratzailetan, ikaskuntzara, parte-hartzera eta sozializatzerazuzenduta daudenetan; komuna dena garatzearekin lotuta dauden espazioak, zaintza modutara, laborantzara, elikadura osasuntsura eta elikadura burujabetzara, beste espezie batzuk aintzat hartzeraz... gerturatzean. Hiri-baratzeak etorkizunen sustrai eta laborantza gisa ulertuta.

> IKASTETXEAK ETORKIZUNEN ATARI GISA

Ikastetxeak etorkizuneko probaguneak dira, beharrezkoak diren ohitura-aldaketa horientzat guztientzat, ezagutza eta gaitasun berriak gehitzeko. Erronka pedagogikoa eta soziala dira (ikastetxe batzuetan ikasleen ehuneko handiak egoera sozioekonomiko latzak ditu, maila, abiadura, gaitasun... desberdinen arteko bizikidetzazailtzen dituztenak). Erronka horri heltzeko, OREKA ETA NAHASKETA handiagoa lagundu behar da ikasketa modu tradizionalen eta berrien artean edo fisikoa denak eta digitala denak eskaintzen dutenaren artean. INGURURA LOTUTAKO IKASKUNTZA bilatu behar da. HEZKUNTZA EMOZIONALAREN ETA LAGUNTZA PSIKOLOGIKOAREN alde egin behar da.

Gainera, ikastetxeak beti izan dira SOZIALIZAZIO-GUNEAK. Ikastetxea desagertzen bada edo familiek euren seme-alabak auzotik kanpo dauden ikastetxetara eramaten badituzte, harremanak izateko esfera horiek haustuko edo sakabanatuko litzateke. Hori jakinda, ama askok ekintzak antolatzen dituzte euren seme-alabek elkarrekin gauzak egin ditzaten eta auzora lotutako laguntasun-harremanak sor ditzaten.

Ikastetxeak alferrik galdutako espazio gisa ikusten dira ere, auzo-bizitza askoz dinamikoagoa eta moldakorragoa izan lezakeena (erabilera mistoak laguntzea). Nola kudeatuko litzateke modu jasangarrian baliabide hau lehentasunezkoa ez den eginkizun baterako? Zer-nolako erabilera berriak izango lituzke? Zer-nolako kudeaketa-konplexutasunak sortuko lirateke? Nola arduratu horrek sortuko lituzkeen gastuez?

> LONJA HUTSAK ERABILERA BERRIENTZAT

Auzo askotan lonja huts ugari daude. Lonja hauek auzoetan bizitza eta jarduera galtzearen isla dira, eta, aldi berean, aukera-sorta bat irekitzen dute erabilera berrientzat. Baina lonja hauek, publikoak zein pribatuak, itxita daude norbaitek euren erabileragatik ordaintzeko zain (printzipioz hiriko beste gune batzuetan baino merkeagoak diren espazioak dira eta ekintza batzuentzat ondo lotuak daude irisgarritasunaz bezainbatean).

Zer-nolako ekintzak burutu litezke lonja horietan? Tailerrak burutzeko edo hedatutako co-working mota bat garatzeko espazioak izan al daitezke? Lonja hauek berrerabiltzeko plana egon al daiteke laguntza edo pizgarri publikoekin, maila-txikiko jarduera ekoizlea eta auzoen berpizkundea laguntzeko?

> TABERNEN EGINKIZUN DINAMIZATZAILEA

Imajina daitezkeen etorkizun guztietan badirudi, onerako edo gaizkirako, beti egongo direla tabernak eta alkohola. Jendea kolektiboki antolatu behar bada, baliteke lehenago garagardoa auzoan ekoizteko izatea beste edozertarako baino. Eta tabernek eginkizun nabarmena dute eta izango dute topagune eta harremanak izateko toki gisa. Paper hori are nabarmenagoa da hiri inguruko auzoetan, non beste toki edo ekipamendu batzuk galdu diren edo inoiz egon ez diren, eta tabernak (eta terrazak), modu kontzientean ere, auzoguneak bezala, topaketa espontaneorako eta erreferentziatzeko toki gisa.

> TURISMO PERIFERIKOA

Auzo Garaiak gero eta hobeto lotuta daude Bilboko erdigunearekin, aldi berean naturatik oso gertu daude (Eraztun Berdean bertan) eta sarritan etxebizitza huts ugari dituzte. Horrek guztiak aukera eman lezake turismo jasangarriko eta erantzunkideko modu berrientzat (hain azeleratua ez den turismoa, kontsumoan hainbeste oinarritzen ez dena, ordea, lekua, eragileak, euren gizarte-dinamikak ezagutzean...); turismo horrek eragin baikorra eta ez estraktibista izatea komunitate bizitzan zein jardueran. FairBnBk proposatzen duen edo tankerako turismoa (AirBnBren alternatiba posible gisa). Mota horretako turismoa interesatzen zaigu? Ez al da azkar bihurtuko hiriaren kanpoaldea gentrifikatzeke modua? Interesatzen al zaigu bisitari mota horren hartzaile gisa? Geure burua ikusten dugu turismo mota hori burutzen beste leku batzuetara bidaiatzean?

Zer egingo dugu etorkizuneko material horiekin guztiekin?

Hemen agertu ez den zein material behar dugu?

Zer-nolako Bilbo sor dezakegu elkarrekin?